

MVDr. Petr Dlouhý

- soudní znalec v oboru zemědělství, odvětví včelařství

Kontaktní adresa: Dolní 48, Velké Němčice 691 63

Telefon: 608 488 322; e-mail: petr.dlouhy@vcelar.cz; IČO: 45796235; nejsem plátcem DPH

ZNALECKÝ POSUDEK

číslo: ZP 19/03

POSOUZENÍ MÍRY OBTĚŽOVÁNÍ LIDÍ NA VLASTNÍM POZEMKU VČELAMI ZE SOUSEDNÍHO POZEMKU A NAVRŽENÁ OPATŘENÍ

k vyžádání

PETRA MLADÁ

ZÁHUMNÍ 38

VELKÉ BÍLOVICE 691 01

Počet stran: 9 (*devět*)

Počet vyhotovení: 2x – písemně pro zadavatele

1x – elektronicky CD

1x – kopie archiv znalce

Fakturační adresa:

PETRA MLADÁ

ZÁHUMNÍ 38

VELKÉ BÍLOVICE 691 01

Znalecký posudek byl zpracován na základě písemné žádosti soukromé osoby paní **Petry Mladé, bytem Záhumní 38, Velké Bílovice 691 01 ze dne 9. 7. 2019.** Jedná se o znalecké posouzení míry obtěžování včelami na vlastním pozemku, ze stanoviště včel, které je umístěno na sousedním pozemku majitele pana Ondřeje Starého, Záhumní 37, Velké Bílovice 691 01.

Znalci bylo uloženo posoudit míru obtěžování včelami na vlastním pozemku, ze stanoviště včel, které je umístěno na sousedním pozemku.

VLASTNÍ POSUDEK:

Poznatky k problematice:

Chov včel v rodinné zástavbě mezi zahradami.

Včela medonosná je v zeměpisných oblastech svého přirozeného výskytu, tedy v převážné části Evropy včetně České republiky, nezbytnou součástí přírody. Je zde hlavním opylovačem kulturních a planě rostoucích rostlin. Jen ojediněle žije divoce, opylování tedy prakticky zajišťují včely chované člověkem. Většina stanovišť včel je z praktických důvodů umístěna na zahradě chovatele včel. Při výběru vhodného stanoviště včel je třeba vycházet z potřeb včel, zejména snůškových poměrů v dané oblasti, ale zároveň je třeba brát v úvahu riziko možného obtěžování lidí včelami, zejména na pozemcích, které jsou v sousedství stanoviště včel. Důkazem, že je možno toto riziko významně omezit, jsou jiná stanoviště včel, která jsou rovněž umístěna v souvislé zástavbě rodinných domů, mezi zahradami jiných majitelů.

Nejčastějšími příčinami, kdy je majiteli zahrad sousedících se stanovištěm včel uváděno obtěžování včelami, útoky včel na lidi, případně pobodání jsou:

1. Obrana stanoviště včel (úlu).

Jedná se o přirozený pud včel. Šlechtěním zejména z důvodu snadnější manipulace se včelstvy chovatelem se dá omezit, nikoliv odstranit. Většina u nás chovaných včel je méně útočná a bodavá než původní včely. Pokud je stanoviště včel umístěno mezi zahradami jiných majitelů, podobně jako stanoviště hodnocené, měl by chovatel chovat včelstva co nejméně agresivní, což se řeší selekcí vlastních včelstev a pokud to není možné, tak výměnou včelích matek za matky z chovů, kde mírnost a snížená agresivita je dána geneticky.

Četnost útoků je rozdílná podle roční doby, počasí, snůškové nabídky apod. Nejčastější jsou v době největší aktivity včel, za teplého počasí.

Ne každý útok včel je zakončen bodnutím. Ze strany včel se často jedná o zastrašování, a pokud se člověk včas vzdálí, útok přestane. Nelze přesně vymezit, do jaké vzdálenosti včely brání své stanoviště. Obecně platí, že čím více se člověk přiblíží, tím je obrana intenzivnější. Většinou útočí jednotlivé včely, útok většího množství včel bývá avizován silným bzučením. Důležitá je zde orientace česna, kterým včely vylétají z úlu nebo se do úlu vracejí. Včely útočí zejména dopředu, případně do stran z pohledu česna, útoky dozadu jsou méně časté.

Opatřením ze strany chovatele včel je zde kromě umístění úlů do největší možné vzdálenosti od sousedních pozemků, zabránění přímého letu na sousední pozemky výsadbou

souvislého porostu stálezelených stromů nebo keřů nebo umístěním zábrany, kterou včely neproletí, která by měla být vyšší než běžná výška člověka, nejméně 2 m, např. bariéra ze dřeva nebo jiného přiměřeně trvanlivého materiálu anebo síť. Pokud je to možné, lze úly umístit za budovu. Orientace česer by měla být, pokud možno volena tak, aby nesměřovala na sousední zahrady. Za nepřiměřené obtěžování včelami se považuje stav, pokud chovatel včel neučiní tato opatření, která brání přímému letu včel na sousední pozemky.

Umístění stanoviště včel mezi zahrady je výhodné pro opylování hmyzosnubných rostlin a zároveň je zde nabídka snůšky pro včely. Je však vždy třeba zvažovat, jaký počet včelstev na daném stanovišti může být umístěn a jak velká je nabídka snůšky v okolí stanoviště včel. Při nepřiměřeně vysokém počtu včelstev, kdy v okolí není dostatečná nabídka snůšky pro všechna včelstva, se rovněž může zvyšovat jejich agresivita. Počty včelstev (počty úlů obsazených včelami) nebývají stálé a mohou se měnit zejména z důvodů rozdělování včelstev, spojování včelstev, usazování rojů, případně úhynu apod.

Počet včelstev chovaných na jednotku plochy není stanoven, ale obecně platí, že pokud by zdrojem snůšky měly být jenom zahrada chovatele včel a okolní zahrady bez dalších snůškových zdrojů, tak by počty chovaných včelstev měly být co nejnižší. Pokud je stanoviště včel na menších nebo užších zahradách, může každé zvýšení počtu včelstev rovněž znamenat nežádoucí přiblížení k sousedním zahradám jiných majitelů i když zabránění přímého letu včel na sousední zahrady musí být zajištěno v případě jakéhokoliv počtu včelstev.

2. Let za snůškou.

Většinou platí, že včely létající za pylovou nebo nektarovou snůškou (myslí se zde i medovice, což je sladký produkt některých druhů hmyzu vyskytující se na rostlinách, kterou včely sbírají) jsou méně agresivní. Hromadný let za snůškou je doprovázen bzučením různé intenzity slyšitelným někdy i na větší vzdálenost, které ale neavizuje útok včel. Za snůškou létají včely směrem nejkratším, případně pro ně nejvýhodnějším. Pokud jim v letu nebrání žádná překážka, vylétají a vracejí se ve výšce jen o něco vyšší než je výška česer, běžně do výšky člověka. Pokud se člověk ocitne ve směru letu včel jako živá překážka, může dojít k pobodání.

Opatření ze strany chovatele včel jsou stejná jako v prvním popisovaném případě, tj. zabránění přímého letu na sousední pozemky.

Při vlastním sběru nektaru a pylu na rostlinách včely neútočí, i když se mohou vyskytnout na zahradě ve velkém množství, např. na kvetoucích stromech nebo kvetoucích záhonech, kdy je slyšitelné bzučení různé intenzity, které rovněž neavizuje útok včel a

přítomnost včel na zahradě, které sbírají pyl nebo nektar na kvetoucích rostlinách anebo medovici nelze považovat za nepřiměřené obtěžování.

3. Let za zdroji vody.

Včely potřebují k životu vodu, kterou sbírají na rostlinách, vlhké půdě nebo v různých nádržích. Při tom se nechovají útočně stejně jako při sběru nektaru nebo pylu. Pokud dojde k pobodání, bývá to nejčastěji při odstraňování topících se včel z hladiny.

Opatřením ze strany chovatele včel je zřízení napajedla pro včely na svém pozemku. Nelze však zaručit, že včely nebudou létat za zdroji vody na sousední pozemky a v tomto případě nelze přítomnost včel na zahradě při získávání vody označit jako nepřiměřené obtěžování.

4. Roje

Rojení je přirozeným projevem včel. I když je snaha včelařů šlechtěním a chovatelskými zásahy rojení potlačit, protože znamená snížení medného výnosu, přesto se roje vyskytují, a to zejména v období května a června. Účinek na člověka, který se vyskytne v blízkosti roje, je spíše psychologický, protože běžný roj obsahuje i desítky tisíc jedinců, ale včely v roji se většinou nechovají agresivně. Proti zalétnutí roje na sousední pozemky nepomohou opatření uvedená v bodech 1. a 2., protože roje létají výše. Pokud už rojení nastane, nemůže ho chovatel včel zastavit, může jen v době co nejkratší sebrat roj, pocházející z jeho včelstva, usazený na vlastním nebo cizím pozemku. Roje neznámého původu řeší HZS. Vlastní rojení a jeho psychologický účinek je záležitost krátkodobá, která by neměla příliš obtěžovat majitele sousedních pozemků. Řeší se tím, že se lidé přítomní na zahradě v tomto čase vzdálí. Může se však vyrojít více včelstev v jednom dni nebo v několika dnech po sobě. Někdy může dojít k zalétnutí roje, který pochází z jiného stanoviště, než je stanoviště v sousedství. Rojení včel v daném případě nelze označit jako nepřiměřené obtěžování včelami.

Majitel zahrady by měl vzít v úvahu skutečnost, že i kdyby chovatel včel provedl všechna opatření doporučená k omezení obtěžování včelami či útokům včel na lidi, nelze očekávat, že na zahradě se nebudou vyskytovat žádné včely, včetně včel jiných chovatelů. Výskytu včel na zahradě nezabrání ani odstranění kvetoucích rostlin ze zahrady. Proto nelze ani zcela vyloučit obtěžování včelami, útoky na člověka nebo pobodání a lidi, kteří se na zahradě vyskytují, by měli být poučeni, jak obtěžování včelami a útokům, pokud možno předcházet alespoň v nejčastěji se vyskytujících situacích.

1. Práce s nářadím s pohonem spalovacím nebo elektrickým motorem bývá někdy příčinou náhlého zvýšení agresivity včel a může docházet k obtěžování a k útokům včel i tehdy, když je zabráněno přímému letu včel výše popsanými opatřeními. Pokud k tomu dochází, doporučuje se organizovat tyto práce tak, aby byly prováděny mimo dobu vysoké aktivity včel (chladnější období dne, v jiných než slunečných a teplých dnech).
2. Ohánění se po včelách při skutečném nebo zdánlivém útoku. Jak bylo uvedeno, má útok včel účel zastrašovací a často přestane, pokud se člověk vzdálí, místo snahy o odehnání útočících včel.
3. Přišlápnutí nebo přimáčknutí včely na kvetoucí rostlině. Nemusí se jednat o včely sousedního chovatele.
4. Sladké nápoje nebo sladké jídlo ponechané nezakryté, na které se během krátké doby může slétnout velké množství včel. Mohou se zde slétnout i včely jiných chovatelů i jiný hmyz (vosy).

Volba složení porostu na zahradě je zcela na rozhodnutí majitele zahrady. V podobných případech je lepší přítomnost keřů nebo stromů na zahradě. Nemyslí se zde, aby majitel zahrady nahradil opatření, která je povinen udělat chovatel včel.

Nález:

Místní šetření:

Dne 15. 7. 2019 od 10,00 do 11,50 hod bylo provedeno místní šetření soudním znalcem. Při tomto šetření bylo zjištěno, že v sousedství zahrady paní Petry Mladé, parcela č. 142/1 v katastrálním území Velké Bílovice, je na sousední zahradě umístěno 10 úlů se včelstvy. Chovatelem těchto včel je pan Ondřej Starý, parcela 142/3 v katastrálním území Velké Bílovice. Úly jsou umístěny v řadě, česna těchto úlů jsou orientována jižním směrem. Stanoviště včel je v souvislé zástavbě rodinných domů, mezi zahradami. Na zahradě chovatele včel není stromový, keřový ani jiný porost, který by dostatečně odděloval stanoviště včel od pozemků sousedních majitelů. Na sousedních zahradách jsou směrem na východ a na jih od stanoviště včel vzrostlé stromy, směrem západním, tedy na zahradě paní Petry Mladé, není kromě jednoho stromku třešně, žádný stromový ani keřový porost. Mezi zahradou chovatele včel a sousedními zahradami je plot z železných sloupců a drátěného pletiva. Na plotě, který odděluje parcelu č. 142/1 a parcelu č. 142/3 je na dřevěných sloupcích umístěna síť z plastu tmavě zelené barvy o výšce 3 m a délce 18,95 m. Hustota sítě znemožňuje průlet včel.

Paní Petra Mladá bydlí v rodinném domě se zahradou, na adrese Záhumní 38, Velké Bílovice 691 01 od podzimu roku 2018. Zahrada navazuje na rodinný dům, je zde garáž, kotec pro psa, zahradní chatka a bazén. Od jara 2019 byly na zahradě prováděny terénní úpravy za účelem vypěstování travního porostu. Při těchto úpravách byl odstraněn keřový porost u garáže a jedna jabloň. Dle sdělení majitelky zahrady se jednalo o nemocný strom. Při provádění terénních úprav a v pozdějším období docházelo k obtěžování včelami, útokům včel a pobodání lidí na zahradě - pracovníků provádějících tyto terénní úpravy, majitelky zahrady, rodinných příslušníků a osob navštěvujících zahradu. Aby bylo omezeno obtěžování včelami, útoky včel a pobodání lidí vyskytujících se na zahradě, umístila paní Petra Mladá se souhlasem pana Ondřeje Starého výše popsanou síť na plot oddělující parcelu č. 142/1 a parcelu č. 142/3 ode dne 11. 6. 2019. Ani po umístění této sítě obtěžování včelami a útoky včel nepřestaly. Paní Petra Mladá předložila data rojení včel, obtěžování včelami a útoků včel na lidi na své zahradě. Jedná se o opakované případy.

Posouzení stanoviště včel s ohledem na majitele sousedních zahrad a doporučená opatření:

Šetřením dne 15. 7. 2019 bylo zjištěno, že současné stanoviště včel pana Ondřeje Starého, které je umístěno na zahradě u rodinného domu na adrese Záhumní 37, Velké Bílovice 691 01, není dostatečně zajištěno z hlediska majitelů sousedních zahrad. Umístění úlů a orientace česů bez použití odpovídajících zábran nebrání přímému letu na sousední pozemky a obtěžování lidí a útokům včel na lidi při obraně stanoviště a při letu za snůškou. Z tohoto důvodu je obtěžování lidí na zahradě paní Petry Mladé, včelami, které jsou umístěny na zahradě pana Ondřeje Starého, hodnoceno jako nepřiměřené.

Umístění sítě na plot, který odděluje parcelu č. 142/1 a parcelu č. 142/3, které se doporučuje v těchto případech, omezilo přímý let včel ze stanoviště na parcelu č. 142/1, zahradu paní Petry Mladé. Tuto síť anebo jinou zábranu, přes kterou by včely neprolétaly, byl povinen instalovat chovatel včel. Není však zabráněno letu včel na zahradu paní Petry Mladé přes parcelu č. 142/4, která patří jinému majiteli. Strom rostoucí na parcele č. 142/4 dostatečně nebrání přímému letu včel na tuto parcelu a dále na zahradu paní Petry Mladé. Včely zde létají zejména proto, že jsou tímto směrem orientována česna úlů a umístěním výše popsané sítě bylo zabráněno letu včel směrem, který byl do té doby pro včely nejvíce otevřený. Tento stav se dá označit tak, že umístěním sítě nebylo přímému letu včel ze zahrady pana Ondřeje

Starého na zahradu paní Petry Mladé zcela zabráněno, ale let byl takto usměrněn. Proto i mezi parcelu č. 142/3 majitele pana Ondřeje Starého a parcelu č. 142/4, by měla být umístěna podobná síť, případně jiná zábrana, přes kterou nemohou včely prolétat, alespoň do výše 2 m. Tuto síť nebo jinou zábranu je povinen umístit chovatel včel. V této souvislosti je nutno připomenout, že ze strany chovatele včel není dostatečně zabráněno přímému letu včel na zahradu jiného majitele, která je od stanoviště včel směrem východním (parcely č. 145/1 a 145/3). Přímý let je zde pouze omezen porostem na této zahradě. Situace se může změnit po zabránění přímého letu včel směrem západním (současně instalovaná síť) a jižním od stanoviště včel, což jsou oprávněné požadavky paní Petry Mladé nebo po zásazích do současného porostu zahrad.

Chovatel včel by měl předpokládat, že umístění stanoviště včel v souvislé zástavbě mezi zahradami jiných majitelů vyžaduje, aby vhodným způsobem chránil majitele sousedních zahrad před nepřiměřeným obtěžováním svými včelami a učinit tak před obsazením stanoviště včelami. Jako nejúčinnější opatření, které se osvědčilo u mnoha jiných včelařů, je souvislý zapojený porost (živý plot), nejlépe ze stálezelených dřevin alespoň do výše 2 m. Situaci může řešit zbudování jiné bariéry do výše alespoň 2 m např. ze dřeva či jiného přiměřeně trvanlivého materiálu anebo síť. U všech materiálů, zejména u sítě je třeba předpokládat omezenou životnost působením povětrnostních podmínek a jejich udržování v účinném stavu. Při manipulaci se včelami anebo pobytu v jejich blízkosti by chovatel měl rozeznat, jestli nejsou nepřiměřeně agresivní. Zejména v případech, kdy majitelé sousedních zahrad upozorňují na útoky včel a pobodání, by měla být provedena výše uvedená chovatelská opatření (selekce či výměna včelích matek).

Stanoviště včel je umístěno v úzké části zahrady chovatele včel, ve vzdálenostech od hranic zahrad jiných majitelů, které lze považovat za minimální z pohledu těchto majitelů. I při větších vzdálenostech musí chovatel včel učinit výše popsaná opatření, která zabrání přímému letu včel na sousední zahrady.

ZNALECKÁ DOLOŽKA:

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Brně ze dne 7. 5. 1992 pod Čj.: Spr. 658/92 pro obor zemědělství, odvětví včelařství.

Ve smyslu ustanovení §127a novely občanského soudního řádu č. 218/2011 Sb. prohlašuji, že jsem si vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku.

Znalecký úkon je zapsán pod pořadovým číslem 19/03 znaleckého deníku.

*Otisk znalecké
pečeti*

Ve Velkých Němčicích 17. 8. 2019

MVDr. Petr Dlouhý

Dlouhý Petr